

Gemeente van Christus,

Vanochtend draait Jezus de rollen eens om: normaal gesproken zijn het farizeeën of schriftgeleerden die hém met vragen bestoken. Nu stelt hij hén een vraag: "Wat denkt over de Messias? Van wie is hij een zoon?"

Daar hoeven ze niet lang over na te denken: "Van David!"

Elk jaar stemmen wij in met deze farizeeën, als we in de Kerstnachtviering zingen over de geboorte van "Davids zoon, lang verwacht." Een lied dat eigenlijk niet mag ontbreken, toch?

Maar wie verwacht dat de Messias "een zoon van David" zal zijn, heeft daar heel specifieke verwachtingen bij. Die worden heel beeldend beschreven in de psalm die Jezus aanhaalt, in dit gesprek: Psalm 110. Het leek me wel verhelderend om die maar eens als schriftlezing te doen, vanochtend. Hij begint wat onduidelijk: "De Heer spreekt tot mijn heer: Neem plaats aan mijn rechterhand. Ik maak van je vijanden een bank voor je voeten." Wie spreekt hier nu tot wie? Traditioneel werd aangenomen dat God hier spreekt tegen David. En in het verlengde daarvan: tegen de komende koning, de Messias, die in zijn geest zal regeren. En die daarom "zoon van David" zal worden genoemd.

In de nieuwe bijbelvertaling gaat men daar ook van uit. Dat kun je zien aan de typografie: De HEER (vier hoofdletters) spreekt tot mijn heer (vier kleine letters). Misschien denkt u inmiddels: wat doet ie daar nou toch aan pietluttig over! Maar u zult merken dat het cruciaal voor hoe je vervolgens deze psalm uitlegt. En in het verlengde daarvan: cruciaal voor wat je wel en wat je niet van Jezus mag verwachten.

God zegt in Psalm 110 tegen David - en volgens deze farizeeën en velen met hen - tegen de toekomstige zoon van David, dat Hij zijn vijanden zal maken tot een voetenbankje. Onderworpen slaven zullen het zijn. Je zult je voet op hun nek zetten. Ik geef jou een scepter van macht (!), je zult heersen (!) over je vijanden. In Gods naam zul je koningen verpletteren! Volken berechten, hoofden verpletteren, overal op aarde stapelen de lijken zich op!

Eindelijk zal Israël voor eens en voorgoed zegevieren over zijn vijanden!

Door "Davids zoon, lang verwacht" Hij zal alles ten goede keren.

Maar wat is dat "ten goede"? Hoe zou dat eruit moeten zien?

Het klinkt allemaal niet zo lekker, toch? Zeker niet in deze dagen waarin Israël 100 straaljagers inzet, de lijken inderdaad overal opstapelen, meer dan 7000 Palestijnen, alleen al.

De lijken stapelen zich voor de zóveelste keer op, in dat kleine strookje land tussen Middellandse zee en Iran.

Maar, zoals Bob Dylan in een oude klassieker van hem uit de jaren '60 al zong:

"You don't count the dead, when God's on your side." De God van Israël. Of Allah, de God van de Palestijnen.

Onlangs schreef Inez Polak een indringend stuk in Trouw. Thema: Israël wil Hamas verpletteren.

En dan?, vraagt ze zich af. Dat is inderdaad de vraag. Stel dat dat al zou lukken: alle Hamasstrijders vermoorden. En dan?

Wat dan, met al dat verdriet bij alle nabestaanden en andere betrokkenen? Wat dan, met al die zaden van wrok en haat die in deze weken opnieuw gezaaid worden in de harten van mensen. Je kunt er toch vergif op innemen dat de geschiedenis zich vroeg of laat zal herhalen? Zoals dat door de eeuwen heen op al die plekken waar oorlog is gevoerd - ook waar men sprak van "rechtvaardige oorlogen" of zelfs van "heilige oorlogen" - altijd opnieuw is gebeurd.

Het is niet mijn bedoeling om gemakkelijk vanaf de zijlijn kritiek te leveren op Israël, op Hamas, of op al die andere volken en groepen die op een of andere wijze in oorlog of strijd zijn verwickeld.

En ik hoef u waarschijnlijk niet te vertellen dat ik Netanyahu bepaald geen messiaanse figuur vind.

Wat ik probeer helder te krijgen - en dat is al lastig genoeg, merk ik - is dat een Messiasfiguur als traditionele "zoon van David" zeer waarschijnlijk voor een situatie zou zorgen zoals we die nu in Israël zien plaatsvinden.

Zo'n Godsbeeld (NB) als we in de traditionele uitleg in Psalm 110 naar voren zien komen en in het kielzog daarvan zo'n messiaans figuur die met God aan zijn zijde zijn de vijanden verplettert, zodat de lijken zich overal opstapelen, - daar kunnen we 3000 jaar na David toch niet meer in geloven? Dat de weg naar het Messiaanse rijk - en dat rijk zelf - er zó uit zouden zien?

Ik geloof dat Jezus dát - 2000 jaar geleden al! - helder probeert te maken, in zijn reactie op het antwoord van deze farizeeën. Het staat er even cryptisch als in het begin van de psalm. Lees het thuis nog maar eens na, als je wilt. Ook hier: wie zegt er nu wat tegen wie?

Volgens Drewermann zegt Jezus hier: Het is niet God die in deze psalm tegen David spreekt, maar David die tegen God zegt: Kom, zet U aan mijn rechterhand. En in Uw naam zal ik die vijanden als een voetenbank onder Uw voeten stellen. In Uw Naam zal ik die vijanden verpletteren, zodat hun lijken zich opstapelen!

Zoals het door de eeuwen heen in allerlei situaties steeds opnieuw is gebeurd: in Gods naam de strijd aangaan. Niet alleen, maar zéker ook in dat klein strookje Beloofde Land.

“Maar God hééft het land toch beloofd aan het volk van Israël?”, zei iemand onlangs tegen me, toen we het hier over hadden. Zo staat het inderdaad in de bijbel. Maar je zult er maar wonen, als dat volk onder leiding van Jozua de Jordaan oversteeft en de Westbank binnentrekt.

Je zult maar in Noord of Zuid Amerika wonen als de eerste blanke kolonisten en zendelingen voet aan wal zetten. Of in Australië, of Afrika.

En de nieuwkomers met een geweer in de ene - en de bijbel in de andere hand door het land trekken.

En de lijken zich opnieuw opstapelen.

Drewermann maakt in zijn commentaar op deze woorden van Jezus een verrassende wending: alle, alle machtsdenken, alle geweld begint altijd... in ons eigen hart.

Agressie zit in ieder van ons. Vaak onder de oppervlakte. Soms komt het naar boven. Bij de een vaker en heftiger dan bij een ander. Maar toch, -

Nu komt deze psalm ineens dichtbij onszelf. En zou je hem - en dat is die wending die ik bedoel - ook heel anders kunnen bidden. In mijn eigen woorden:

Kom, God... kom naast me zitten. Wees geduldig met me. Ik, die zo snel met mijn oordeel over anderen klaar kan staan, - met mijn angsten en mijn woede, met mijn wanhoop als ik zie hoe steeds opnieuw mensen elkaar het licht in de ogen niet gunnen. En elkaar kapotschieten of bombarderen.

Hoe soldaten schijnbaar onbewogen kunnen toekijken als baby's in couveuses sterven omdat er geen stroom meer voorhanden is. Leaders het hebben over “uitroeien van een groep of volk.”

Wees geduldig met me als ik het ook niet weet, hoe het anders moet.....

Als ik voor de zoveelste keer bid dat “we het houden bij louter de liefde als enige wapen.....

En blijven zoeken naar verzoening en vrede, verlangen naar vriendschap.”

En me afvraag hoe ik dat zou doen, als ik in Gaza zou wonen. In Oekraïne. In Rusland.

Kom ...kom naast me zitten. Luister naar me..... als ik zeg dat ik diep in mijn hart wéét dat liefde de enige weg is naar dat Koninkrijk van U. Dat Messiaanse rijk. Dat volgens Jezus niet gebouwd is op macht en geweld. Maar dat het zó verleidelijk is om daar tóch naar te grijpen! Dat die verleiding ook in mijzelf zit. In ieder van ons, toch? Dat de geschiedenis zich dáárom keer op keer herhaalt.

En ons geen stap dichterbij dat Messiaanse rijk brengt, waar vrede en gerechtigheid elkaar kussen, kinderen onbekommerd spelen op het marktplein. En Joden en Palestijnen eindelijk allemaal onder hun eigen olijfboom kunnen zitten en genieten van de avondzon.

En toch, - Het enige dat erop zit, zou het antwoord van God dan kunnen zijn, is luisteren naar wat die ene zoon van Hem heeft gezegd. Dat het uiteindelijk gaat om: Hem liefhebben. Dat wil, geloof ik, zeggen: dat je je realiseert dat je uit Gods liefde bent voortgekomen, dat Hij/Zij jou draagt, je leven lang, dat jij een zoon / een dochter van God bent.

En dat dat besef jou vervolgens in staat kan stellen om met nieuwe ogen naar jezelf te kijken. Zó, dat jij jezelf kunt liefhebben. Dat je vanuit een diepe, innerlijke vrede met nieuwe ogen naar jezelf kunt kijken.

En in het verlengde daarvan: met nieuwe ogen naar je naasten kunt kijken. Ook hen kunt liefhebben.

Omdat je je realiseert dat ook zij, evenals jij, kinderen van de Allerhoogste zijn.

En precies daar, in jouzelf, begint het. Breekt het door.

Niet als een storm, als een vloed....

maar als een glimp van de zon,

een groene twijg in de winter,

zó is het koninkrijk Gods.

Amen.